

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πηγές να βρείτε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στα δύο συντάγματα του 1844 και του 1864

ΠΗΓΗ 1

α) ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 1844

Περί συντάξεως της Πολιτείας

Άρθρον 15. Η νομοθετική εξουσία ενεργείται συνάμα υπό του Βασιλέως, της Βουλής και της Γερουσίας.

Άρθρον 16. Το δικαίωμα της προτάσεως των Νόμων ανήκει εις τε τον Βασιλέα, την Βουλήν και την Γερουσίαν. Πας νόμος, αφορών τους ετησίους προϋπολογισμούς, τα έσοδα ή τα έξοδα του Κράτους, διάθεσιν εθνικής περιουσίας, τον ετήσιον προσδιορισμόν της Στρατιωτικής και Ναυτικής δυνάμεως και την στρατολογίαν και την Ναυτολογίαν, εισάγεται πρώτον εις την Βουλήν και ψηφίζεται παρ' αυτής.

Άρθρον 17. Ουδεμία πρότασις, αφορώσα αύξησιν των εξόδων του προϋπολογισμού δια μισθοδοσίαν ή σύνταξιν, ή εν γένει δι' όφελος προσώπου, πηγάζει εκ της Βουλής, ή της Γερουσίας.

Άρθρον 18. Εάν πρότασις Νόμου απορριφθή υπό μιας των τριών νομοθετικών δυνάμεων, δεν παρουσιάζεται εκ νέου εις την αυτήν βουλευτικήν σύνοδον.

Άρθρον 19. Η επίσημος ερμηνεία των Νόμων ανήκει εις την νομοθετικήν εξουσίαν.

Άρθρον 20. Η εκτελεστική εξουσία ανήκει εις τον Βασιλέα, ενεργείται δε δια των παρ' αυτού διοριζομένων υπευθύνων Υπουργών.

Άρθρον 21. Η δικαστική εξουσία ενεργείται δια των δικαστηρίων, αι δε δικαστικάί απο-φάσεις εκτελούνται εν ονόματι του Βασιλέως.

Περί του Βασιλέως

Άρθρον 22. Το πρόσωπον του Βασιλέως είναι ιερόν και απαραβίαστον, οι δε Υπουργοί αυτού είναι υπεύθυνοι.

Περί της Γερουσίας

Άρθρον 69. Η Γερουσία είναι μέρος αναπόσπαστον της νομοθετικής εξουσίας.

Άρθρον 70. Ο Βασιλεύς διορίζει τους Γερουσιαστές ισοβίως.

Τα Διατάγματα του διορισμού των προσυπογράφονται παρά του Προέδρου του Υπουργικού Συμβουλίου.

Περί δικαστικής εξουσίας

Άρθρον 86. Η δικαιοσύνη πηγάζει από του βασιλέως, ενεργείται δε δια δικαστικών, υπ' αυτού διοριζομένων.

β) ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 1864

Περί του δημοσίου βίου των Ελλήνων

Άρθρον 10. Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα του συνέρχεσθαι ησύχως και αόπλως: μόνον εις τας δημοσίας συναθροίσεις δύναται να παρίσταται η Αστυνομία. Αι εν υπαίθρῳ συναθροίσεις δύνανται να απαγορευθώσιν, αν ως εκ τούτων επίκηται κίνδυνος εις την δημοσίαν ασφάλειαν.

Περί συντάξεως της Πολιτείας

Άρθρον 21. Άπασαι αι εξουσίαι πηγάζουσιν εκ του Έθνους, ενεργούνται δε καθ' ον τρόπον ορίζει το Σύνταγμα.

Άρθρον 22. Η νομοθετική εξουσία ενεργείται υπό του Βασιλέως και της Βουλής.

Άρθρον 23. Το δικαίωμα της προτάσεως των νόμων ανήκει εις την Βουλήν και τον Βασιλέα, όστις ενασκει τούτο διά των υπουργών.

Άρθρον 24. Ουδεμία πρότασις, αφορώσα αύξησιν των εξόδων του προϋπολογισμού δια μισθοδοσίαν ή σύνταξιν, ή εν γένει δι' όφελος προσώπου, πηγάζει εκ της Βουλής.

Άρθρον 25. Εάν πρότασις νόμου απορριφθή υπό μιας των δύο νομοθετικών εξουσιών, δεν εισάγεται εκ νέου εις την αυτήν βουλευτικήν Σύνοδον.

Άρθρον 26. Η αυθεντική ερμηνεία των νόμων ανήκει εις την νομοθετικήν εξουσίαν.

Άρθρον 27. Η εκτελεστική εξουσία ανήκει εις τον Βασιλέα, ενεργείται δε δια των παρ' αυτού διοριζομένων υπευθύνων υπουργών.

Άρθρον 28. Η δικαστική εξουσία ενεργείται δια των δικαστηρίων, αι δε δικαστικάί απο-φάσεις εκτελούνται εν ονόματι του Βασιλέως.

Περί του Βασιλέως

Άρθρον 29. Το πρόσωπον του Βασιλέως είναι ανεύθυνον και απαραβίαστον, οι δε Υπουργοί αυτού είναι υπεύθυνοι.

Άρθρον 44. Ο Βασιλεύς δεν έχει άλλας εξουσίας, ειμή όσας τω απονέμουςι ρητώς το Σύνταγμα και οι συνάδοντες προς αυτό ιδιαίτεροι Νόμοι.

Περί δικαστικής εξουσίας

Άρθρον 87. Η δικαιοσύνη απονέμεται υπό δικαστών διοριζομένων υπό του Βασιλέως κατά τον Νόμον.

ΘΕΜΑ Β

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και το παράθεμα να αναφερθείτε στη συμβολή των προσφύγων του 20^{ου} αιώνα στη βιομηχανική οικονομία

ΠΗΓΗ

Στο χώρο των εργοστασίων κυριάρχησε η ταπητουργία με δεύτερη τη βαμβακουργία, την οποία οι πρόσφυγες εμπλούτισαν με νέα είδη: αλατζάδες, ντοκουμάδες, κουβέρτες και άλλα.

Το σύνολο των βιομηχανικών οικοπέδων που παραχώρησε η ΕΑΠ σε ενδιαφερόμενους σε όλους τους προσφυγικούς συνοικισμούς ήταν 40. Από αυτά, τα 24 βρίσκονταν στη Νέα Ιωνία και, από τα υπόλοιπα, δύο στην Καισαριανή, εφτά στη Νίκαια, εφτά στον Υμηττό, ένα στο Βύρωνα, ένα στα Ταμπούρια του Πειραιά, ένα στη Δραπετσώνα και ένα στον Πειραιά.

Εκτός από ταπητουργία και υφαντουργεία, στη Νέα Ιωνία ένα οικόπεδο χρησιμοποιήθηκε για εργοστάσιο ελαστικών, ένα για σοκολατοποιία και ζαχαροπλαστική, ένα για βιομηχανία χρωμάτων και ένα για αγγειοπλαστική. Χαρακτηριστικό των επιχειρήσεων που αναπτύχθηκαν ήταν ότι οι μεγαλύτερες ιδρύθηκαν από πρόσφυγες καταγόμενους από τη Μουταλάσκη (Ταλάς) Καισάρειας, που ήρθαν με την ανταλλαγή και έφεραν μαζί τους λίρες και κοσμήματα· επίσης, ότι ήταν στην πλειονότητά τους οικογενειακές επιχειρήσεις και ακόμη ότι οι Καισαριώτες ασχολήθηκαν με τη βαμβακουργία ενώ οι Σπαρταλήδες με την εριουργία. Κάθε επιχείρηση μικρή ή μεγάλη έχει τη δική της ιστορία και όλες μαζί γράφουν τη βιομηχανική ιστορία της Νέας Ιωνίας και της Ελλάδας γενικότερα.

Στο χώρο των εργοστασίων επιβλήθηκαν με την παρουσία τους η Υφαντουργική Εταιρεία Μουταλάσκη, που ξεκίνησε η οικογένεια Τσαλίκογλου και συνεχίστηκε

από την οικογένεια του Σινιόσογλου (το εργοστάσιο παρήγε εξαίρετο κάμποτ)· η οικογενειακή επιχείρηση της Υφαντουργίας Συνάνογλου· η εριουργική επιχείρηση των Σπαρτάληδων Εφραίμογλου και Στύλογλου· η Ιωνική Υφαντουργία η «Ελληνίδα», η Υφαντουργία και Ταπητουργία της οικογένειας Μποσταντζόγλου και η Ταπητουργία των Δουρμούσογλου. Αυτές πλαισιώθηκαν με πολλές μικρότερες ταπητουργικές επιχειρήσεις.

Όλγα Βογιατζόγλου, «Η βιομηχανική εγκατάσταση στη Νέα Ιωνία - Παράμετρος εγκατάστασης», στο συλλογικό τόμο Ο ξεριζωμός και η άλλη πατρίδα, ό.π., σσ. 150-156

Ενδεικτική απάντηση

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα αξιοποιήσουν τις σελίδες 71-72 και 78

Η δυναμική παρουσία των κομμάτων στην πολιτική ζωή της χώρας αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι οι τρεις ηγέτες τους διηύθυναν τις εργασίες της Εθνοσυνέλευσης κατά το 1843-1844. Οι ηγέτες αυτοί κατόρθωσαν να αποφύγουν τις ακραίες θέσεις, να επιβληθούν στις ριζοσπαστικές ομάδες των κομμάτων τους και να πάρουν από κοινού αποφάσεις για τις συνταγματικές ρυθμίσεις. **(Ως εισαγωγή)**

Οι κομματικές παρατάξεις συμφώνησαν στην ανάγκη να κατοχυρωθούν συνταγματικά ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα: η ισότητα απέναντι στο νόμο, η απαγόρευση της δουλείας, το απαραβίαστο του οικογενειακού ασύλου, η ελευθερία γνώμης και τύπου, η προστασία της ιδιοκτησίας, η δωρεάν εκπαίδευση. Όλοι οι αντιπρόσωποι συνειδητοποίησαν ότι υπήρχαν αξίες και δικαιώματα που έπρεπε να προστατευτούν από την αυθαιρεσία της κρατικής εξουσίας. Μια αδυναμία ήταν το ότι δεν κατοχυρώθηκε συνταγματικά το δικαίωμα του *συνέρχεσθαι και συνεταίριζεσθαι*, πράγμα που μπορούσε να φέρει εμπόδια στη συγκρότηση κομματικών μηχανισμών.

Στο σύνταγμα καθορίστηκαν και οι βασιλικές εξουσίες. Μεταξύ των σπουδαιότερων ήταν η συμμετοχή του βασιλιά στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας και η αρχηγία του κράτους και του στρατού. Όμως, καμία πράξη του δεν είχε ισχύ χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου υπουργού. Με άλλες διατάξεις,

α) κατοχυρωνόταν, με ελάχιστους περιορισμούς, το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας¹⁰ για τους άνδρες, ρύθμιση που αποτελούσε παγκοσμία πρωτοπορία,

β) οριζόταν η εκλογική διαδικασία, σύμφωνα με την οποία οι εκλογείς μπορούσαν να δώσουν θετική ψήφο σε όσους υποψηφίους ήθελαν, συμπληρώνοντας ψηφοδέλτια, ακόμη και διαφορετικών Συνδυασμών,

γ) προβλεπόταν η ύπαρξη Βουλής και Γερουσίας. Οι γερουσιαστές θα διορίζονταν από τον βασιλιά και θα διατηρούσαν το αξίωμά τους ισόβια.

Συνταγματική πρόβλεψη για τα κόμματα δεν υπήρξε. Ο κανονισμός της Βουλής προέβλεπε ότι η σύνθεση των κοινοβουλευτικών επιτροπών θα γινόταν με κλήρωση. Αυτό αναγκαστικά οδηγούσε τις παρατάξεις σε διαβουλεύσεις και, ορισμένες φορές, σε συναίνεση.

Σχολιασμός Α' πηγής

Μέσα σε συνθήκες κυβερνητικής αστάθειας και εμφυλίου πολέμου, η Εθνοσυνέλευση χρειάστηκε δύο ολόκληρα χρόνια για να φτάσει στην ψήφιση συντάγματος¹⁶. Ως πολίτευμα ορίστηκε η *βασιλευσμένη δημοκρατία* αντί της μέχρι τότε *συνταγματικής μοναρχίας*. Κατοχυρώθηκαν μεταξύ άλλων η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, η άμεση, μυστική και καθολική (για τον ανδρικό πληθυσμό) ψήφος με σφαιρίδια*, η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και η ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, η οποία άνοιγε το δρόμο για την ελεύθερη συγκρότηση κομμάτων. Τα κόμματα θεωρήθηκαν απαραίτητα για την έκφραση της βούλησης της κοινής γνώμης, με το επιχείρημα ότι η εναλλακτική λύση είναι οι συνωμοτικοί κύκλοι ή οι βιαιοπραγίες.

Σχολιασμός Β' πηγής

Απαραίτητο συμπέρασμα! (Π.χ Το σύνταγμα του 1864 στηρίζει τη Δημοκρατία και την κυριαρχία του λαού, σε αντίθεση με το σύνταγμα του 1844 το οποίο παρέχει στον μονάρχη αρκετή εξουσία)